

Biblioteksplan för folkbiblioteken i Trosa kommun 2018-2019

Innehållsförteckning

Inledning	3
Allas bibliotek.....	3
Tillgänglighet och öppettider	4
Bibliotekens utbud	4
Medier på olika språk	5
Tillgängliga medier.....	5
Det digitala biblioteket	6
Viktiga samarbeten	6
Läsfrämjande	6
Samarbeten kring särskilda behov	7
Kunskap och demokrati	7
Biblioteksrummet – samhällets nav.....	8

Inledning

Enligt bibliotekslagen ska alla kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Denna biblioteksplan anger riktningen för biblioteken i Trosa kommun under perioden 2018-2019. Den ska vara ett redskap för personal och beslutsfattare i utvecklingen av verksamheten men även synliggöra bibliotekens utbud och service samt gynna möjligheten att påverka och ställa krav. Planen omfattar de två folkbiblioteken i Trosa kommun, Trosa stadsbibliotek och biblioteket Navet i Vagnhärad, som Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för.

Folkbiblioteksverksamheten i Trosa kommun styrs av flera olika styrdokument – kommunala, regionala, nationella och internationella – som påverkar och kompletterar biblioteksplanen. Den viktigaste är Bibliotekslagen (2013:801). Andra viktiga styrdokument är till exempel Unesco:s folkbiblioteksmanifest, FN:s barnkonvention och Fastlagd kurs för Trosa kommun. Varje år utarbetas dessutom en verksamhetsplan för biblioteken med mål för det kommande året. Det finns även en medieplan för biblioteken – den nuvarande gäller 2017-2020. Biblioteksplanen ska följas upp kontinuerligt och uppdateras senast 2019.

Allas bibliotek

Biblioteksverksamheten i Trosa kommun ska genomsyras av ett användarperspektiv. Folkbiblioteken är till för alla som bor i, arbetar i eller besöker kommunen. Lokalsamhällets behov och intressen ska styra utbudet och utvecklingen av verksamheten. Därför måste vi samarbeta på olika sätt med dem som

redan använder biblioteken men även arbeta för att nå ut till de invånare som idag inte besöker oss eller utnyttjar utbudet på något annat sätt.

Det ska vara lätt att komma i kontakt med oss på olika sätt och att framföra sina synpunkter och önskemål. Genom exempelvis enkäter och inspirationsgrupper för både barn och vuxna som genomförs regelbundet får användarna inflytande över sina bibliotek. Vi ska uppmuntra både enskilda personers och föreningars engagemang och förslag till hur verksamheten kan förbättras. Genom att tydliggöra och utveckla bibliotekens webbplats, digitala tjänster och användning av sociala medier, till exempel Instagram, förbättrar vi kommunikationen med användarna. Alla som kontakter oss i något ärende ska få snabb återkoppling.

Alla som besöker och använder biblioteken ska mötas av kompetent personal som fokuserar på dem och ger dem ett positivt, serviceinriktat och professionellt bemötande. Personalen ska aktivt arbeta med jämställdhets-, mångfalds- och HBTQ-frågor för att alla ska känna sig välkomna på biblioteken och för att utbudet ska spegla samhällets mångfald.

Enligt bibliotekslagen ska biblioteken särskilt uppmärksamma några prioriterade grupper – barn och ungdomar, personer

med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer med andra modersmål än svenska. Trosa kommun ingår sedan 2014 i det finska förvaltningsområdet vilket innebär ett ökat åtagande gentemot befolkningen med finsk anknytning.

Tillgänglighet och öppettider

Biblioteken och dess tjänster ska vara så tillgängliga som möjligt för alla som vill använda dem, både fysiskt och digitalt. Därför behövs både tillgänglighetsanpassade och inbjudande lokaler, uppsökande verksamhet för dem som inte kommer till biblioteken själva men även lösningar för att använda delar av biblioteksutbudet hemifrån via webben eller på andra tider än då biblioteken är bemannade.

Biblioteken i Trosa kommun är Meröppna, vilket innebär att registrerade användare kan komma in i lokalerna mellan klockan 06.00 och 21.00 varje dag, vardag som helg, och sköta sina låneärenden med hjälp av självbetjänings-automaterna. Meröppet-användarna kan även använda datorer, skrivare och kopiator och läsa morgontidningarna innan vi öppnar för

allmänheten. På så sätt har vi utökat vår service och användarnas tillgång till biblioteken på ett resurseffektivt sätt.

Även de bemannade öppettiderna på biblioteken ska utvärderas och anpassas utifrån besöksmätningar och besökarnas synpunkter genom exempelvis enkäter.

Bibliotekens utbud

Utbudet av medier – böcker, ljudböcker, tidskrifter med mera – på våra bibliotek ska vara aktuellt, brett och mångsidigt. Vi ska arbeta för att se till att det finns ett allsidigt utbud av olika slags media som regelbundet förnyas och kompletteras. Inköpsförslag från låntagare värderas högt i urvalsprocessen.

För att underlätta arbetet med att använda våra medieresurser på bästa sätt finns en medieplan för biblioteken som ska fungera som strategi vid inköp och i arbetet med det befintliga mediebeståndet. Att effektivt och systematiskt arbeta med översyn, inköp och gallring garanterar att beståndet ständigt är aktuellt och att nyttjandegraden är hög, det vill säga att de medier som erbjuds faktiskt också lånas.

En viktig del i den nya medieplanen för 2018-2020 är riktlinjer för utbudet av medier för barn och ungdomar. Vi ska erbjuda litteratur utifrån deras behov, intressen och önskemål, som lockar dem till läsning och stimulerar deras språkutveckling. Det gör vi både genom att våra barnbibliotekarier har bra kunskaper om vilka medier som passar barn och ungdomar, men också genom att de själva får komma till tals och påverka utbudet på biblioteken.

De två folkbiblioteken Trosa stadsbibliotek och biblioteket Navet fungerar som ett stort bibliotek när det gäller utbudet av medier, som reserveras och beställs

kostnadsfritt från det ena biblioteket till det andra. Låntagarna kan på så sätt, via bibliotekskatalogen eller med hjälp av personalen, välja från det samlade utbudet utan att behöva besöka båda biblioteken fysiskt.

Det våra låntagare efterfrågar men vi själva inte kan tillhandahålla, fjärrlånar vi avgiftsfritt från andra bibliotek i länet eller resten av landet. Fjärrlånesamarbetet mellan olika bibliotek är ett viktigt sätt att garantera en jämlik tillgång till information. Genom fjärrlåneservicen ger biblioteken i Trosa kommun alla kommuninvånare tillgång till landets samlade biblioteksresurser.

Medier på olika språk

Bibliotekens uppgift att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken och andra språk än svenska innebär i praktiken att vi ska tillhandahålla litteratur på alla språk som efterfrågas. Det vi inte kan köpa in själva lånar vi från länsbiblioteket eller Internationella biblioteket. Ett samarbete kring en gemensam strategi för medieförsörjning har inletts i länet för att säkra sörmlänningarnas tillgång till litteratur på svenska liksom på andra språk. I samarbetet ingår folkbiblioteken i Sörmland och länsbiblioteket.

För att kunna erbjuda litteratur på de språk som talas i kommunen ska vi föra en dialog med skolorna, SFI och integrationsansvarig och köpa eller låna in det de efterfrågar.

En del av statsbidraget för finskt förvaltningsområde går till att köpa in exempelvis finskspråkiga tidningar och finskspråkig litteratur till biblioteken och att genomföra kulturaktiviteter som riktar sig till personer med finsk anknytning.

Arbetet med att utöka det här utbudet ska göras i samråd med målgruppen.

Tillgängliga medier

Biblioteken ska erbjuda och förmedla information om ett aktuellt och varierat utbud av tillgängliga, eller anpassade, medier för personer med särskilda behov, till exempel äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Tillgängliga medier kan vara exempelvis storstilsböcker, talböcker och lättlästa böcker. Vi ska också erbjuda tekniska hjälpmedel som Daisy-spelare och egen nedladdning av talböcker och handleda dem som har behov av att använda dessa. De tillgängliga medierna ska även vara lättillgängligt placerade i biblioteket.

Alla som har någon form av läsnedsättning har rätt till ett Legimus-konto. Legimus är Myndighetens för tillgängliga medier (MTM) digitala bibliotek. Via Legimus kan barn och vuxna kostnadsfritt ladda ner eller strömma talböcker i en app eller via webbläsare. Folkbiblioteken skapar Legimus-konton åt de låntagare som har behov av detta och handleder dem vid behov.

För personer som på grund av ålder, funktionsnedsättning eller hälsoskäl har svårt att besöka biblioteket erbjuder vi Boken kommer-verksamhet. Socialbibliotekarien besöker regelbundet kommunens äldreboenden och förser dem med depositioner av tillgänglig litteratur och informationsmaterial.

Det digitala biblioteket

Via vår webbplats når man det digitala biblioteket, som har många olika funktioner. Här ska man hitta kontaktvägar till och information om verksamheten, kunna använda digitala tjänster och självservice, bli inspirerad och lockad att besöka biblioteken och att delta i de aktiviteter vi erbjuder. Webbplatsen kan ses som den viktigaste kommunikationskanalen för att nå både befintliga och nya användare. Vi vill att den hela tiden ska utvecklas och göras mer användarvänlig, inbjudande och informativ.

En stor del av det digitala biblioteket är bibliotekskatalogen, som också ska utvecklas för att bli så lättanvänd och användbar som möjligt. En viktig aspekt att utveckla här är interaktivitet och användarnas delaktighet.

Även databaser som är tillgängliga hemifrån och ett brett utbud av e-böcker är viktiga för biblioteken att tillhandahålla. Vi samarbetar med andra bibliotek i länet och Länsbibliotek Sörmland kring en gemensam e-boksportal.

Biblioteken ska också göra ny teknik tillgänglig för besökarna. Här ska man kunna använda datorer och surfplattor, koppla upp sig mot det trådlösa nätverket, göra utskrifter med mera. Dessa tjänster behöver vi ständigt utveckla så att de följer med teknikutvecklingen och motsvarar besökarnas behov.

Viktiga samarbeten

Biblioteken ska arbeta aktivt med kulturella och läsfrämjande aktiviteter för alla åldrar, i synnerhet barn och ungdomar. En av våra främsta uppgifter är att stimulera barns och ungas läsning och

språkutveckling och det allmänna intresset för litteratur, kultur, utbildning och forskning. Då behöver man börja redan med de allra minsta barnen och arbeta med många olika former av aktiviteter för olika åldersgrupper.

Biblioteken ska finnas med genom hela livet. Därför är det för oss en självklarhet att utveckla samarbeten med andra kommunala och offentliga verksamheter, som BVC, förskolor, skolor, fritids, fritidsgårdarna, Kulturskolan, SFI och äldreboenden men även med studieförbund, föreningar och näringsliv.

Läsfrämjande

En form av läsfrämjande aktivitet som vi redan arbetar mycket med och gärna vill utveckla mer är läsecirklar av olika slag, för både barn och vuxna. Exempel på det är läs- och skrivklubbar för barn och ungdomar som träffas regelbundet på sin fritid, läsecirklar för dem som läser Svenska som andra språk och bokcirklar direkt kopplade till våra populära författarbesök i form av litterära caféer.

För barn och ungdomar vill vi fortsätta med och utveckla aktiviteter som föräldragruppträffar i samarbete med BVC, Minibio för förskolegrupper och

teaterföreställningar och författarbesök på olika språk och för olika åldrar.

Folkbiblioteken ska fokusera på läsfrämjande för de minsta barnen och på barns och ungdomars fritidsläsning, men kompletterar också skolbiblioteken genom att klasserna besöker oss med sina lärare och att vi bjuder in till biblioteksvisningar för förskoleklasser.

Vi vill också möjliggöra för barn och ungdomar att inte bara ta del av andras sätt att uttrycka sig utan också själva uttrycka sig på olika sätt. Det kan exempelvis vara att delta i en skrivar- eller tecknarverkstad eller göra en utställning på biblioteken med alster man skapat i skolan, på fritidsgården eller helt på egen hand.

Samarbeten kring särskilda behov

Samarbete med andra verksamheter som arbetar med prioriterade grupper som äldre och personer med funktionsnedsättningar är viktigt för utvecklingen av bibliotekens sociala och uppsökande verksamhet och för att nå fler. Exempel på sådana samarbeten är att socialbibliotekarien deltar i återkommande planeringsmöten med enhetschefer och kulturombud inom omsorgen, hjälper till med stöd och fortbildning för kulturombud och högläsare på äldreboendena och att vi ordnar aktiviteter som till exempel

anhörigträffar tillsammans med kommunens anhörigkonsulent.

Vi vill också fortsätta att utveckla samarbetet med föreningar och organisationer, både lokalt och i länet, för att ordna varierade aktiviteter som riktar sig till äldre och funktionshindrade. Vi deltar även i ett länsgemensamt projekt där logopeder skriver ut så kallade "Bokrecept" till barn som behöver någon form av språkträning och barnbibliotekarierna väljer ut passande bilderböcker för det. Från och med hösten 2017 kan även BVC-sköterskor skriva ut enklare bokrecept till exempelvis barn med andra modersmål än svenska. För vuxna med andra modersmål ordnar biblioteken förutom läsecirklar på lätt svenska även språkcaféer och andra aktiviteter i samarbete med SFI.

Kunskap och demokrati

En av folkbibliotekens viktigaste uppgifter är att främja demokrati, kunskapsförmedling och människors rätt till fri information för att bilda sina egna åsikter i olika frågor. En av de största utmaningarna på det området idag är att minska den digitala klyftan, mellan de som använder internet och de som inte gör det. Biblioteken kan bidra på många sätt, till exempel genom kostnadsfri tillgång till datorer och informationsteknik eller genom samarbeten med studieförbund och andra aktörer som arbetar med utbildning och upplysning.

Vi ska också vägleda barn, ungdomar och vuxna i deras sökande efter kunskap och information. Många människor är intresserade av sin egen historia och släktforskning är en aktivitet som biblioteken ska satsa på att stödja, till exempel genom att erbjuda litteratur och

databaser och att samarbeta med föreningar.

Biblioteksrummet – samhällets nav

Det är ingen slump att vårt nyaste bibliotek bär namnet Navet – vi vill att båda biblioteken ska fungera som nav i lokalsamhället. I våra lokaler ska det finnas rum för många olika aktiviteter, alltifrån möten mellan två personer till evenemang som fyller hela lokalen med besökare. Man ska kunna sitta här och plugga, umgås, samlas i en studiecirkel, ordna barnteater och författarkvällar, ha föreningsmöten och prova på-aktiviteter. Biblioteken ska inbjuda besökarna både till att stanna kvar länge i lokalerna, inspireras och koppla av eller arbeta med något och till att känna sig delaktiga i utformningen och användningen av dem.

Våra barn- och ungdomsavdelningar ska bli mer anpassade och attraktiva för barn och ungdomar. Uppställningen av böcker och andra medier har anpassats efter deras behov och vi arbetar för att inredningen och möbleringen ska inbjuda dem till att stanna kvar, utforska utbudet och upptäcka biblioteken på deras villkor.

Vi strävar efter så flexibla rum som möjligt, där varken möbleringen eller traditionella tankar om vilka aktiviteter som ryms i ett bibliotek ska bli hinder för nya idéer och arrangemang. Det Meröppna biblioteket med anpassningsbara lokaler underlättar för till exempel föreningar att hålla möten eller arrangera aktiviteter för allmänheten samtidigt som besökare kan göra låneärenden, använda en dator eller läsa tidningar.

Genom att samverka med andra aktörer och med kommunens kultur- och fritidskonsulent utvecklar vi nya former av

samarrangemang och ger medborgarna ett större och bredare utbud av evenemang och kulturaktiviteter än vad vi på biblioteken själva kan erbjuda.

